

METODE INTERACTIVE DE EVALUARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Aurelia PANAGHIU, profesor la clasele primare, grad didactic superior

IP Liceul Teoretic „Principesa Natalia Dadiani”, mun. Chișinău, Republica Moldova

<https://orcid.org/0000-0002-8782-5309>

CZU: 373.3.091.27

DOI: 10.46727/c.04-05-11-2022.p175-180

Rezumat. *Problema evaluării* reprezintă un subiect actual, discutat în diverse activități educaționale. *Evaluarea rezultatelor învățării* semnifică trecerea de la transmiterea cunoștințelor la însușirea cunoștințelor prin emiterea unor judecăți de valoare. Evaluarea interactivă presupune existența unui parteneriat între agenții educaționali, care are la bază procesul de colaborare și de negociere constructivă în procesul de învățare și evaluare. Scopurile principale ale evaluării interactive sunt cel de stimulare a capacității de autoevaluare a subiectului implicat în proces, de conștientizare a nevoii și de sporire a încrederii în forțele propriile ale educatului. Metodele de evaluare interactive sunt, de fapt, adaptări specifice, particularizări, ale metodelor didactice, fie ele clasice sau moderne.

Cuvinte-cheie: evaluare, interactiv, metode de evaluare interactivă, elevi de vârstă școlară mică.

Summary. The issue of evaluation is a current topic, discussed in various educational activities. The evaluation of learning results signifies the transition from the transmission of knowledge to the acquisition of knowledge by issuing value judgments. Interactive evaluation assumes the existence of a partnership between educational agents, which is based on the process of collaboration and constructive negotiation in the learning and evaluation process. The main goals of the interactive evaluation are to stimulate the self-evaluation capacity of the subject involved in the process, to raise awareness of needs and to increase confidence in the educated person's own strengths. Interactive evaluation methods are, in fact, specific adaptations, customizations, of didactic methods, be they classic or modern.

Keywords: assessment, interactive, interactive assessment methods, young school age students.

Școala contemporană contribuie la formarea, dezvoltarea și evoluția personalității elevului, racordându-se la cerințele moderne ale societății. Procesul educațional utilizează diverse metode interactive, care contribuie la realizarea predării-învățării-evaluării de calitate, având un caracter interactiv și o valoare formativă asupra personalității elevului.

Învățământul modern pune un accent deosebit pe strategiile didactice interactive, care presupun ca elevii să fie activi, devenind astfel coparticipanți la propria lor instruire și educație și contribuie la eficientizarea activității desfășurate de profesor cu elevii.

Problema evaluării reprezintă un subiect actual, discutat în diverse activități educaționale prin care se prezintă variate *metode interactive de evaluare*, accentul fiind pus pe o *evaluare a învățării*. Evaluarea este un act de valorizare ce intervine în toate acțiunile umane. La nivelul educațional ea nu mai este un act final al învățării, ci se integrează organic în procesul de învățare, creând relații interactive și circulare.

Evaluarea rezultatelor învățării semnifică trecerea de la transmiterea cunoștințelor la însușirea cunoștințelor prin emiterea unor judecăți de valoare, dar oricum acestea presupun metode de evaluare centrate pe subiect, pe activitatea și implicarea elevului.

Strategiile de evaluare centrate pe învățare, precum și cele formative fac parte din strategiile de evaluare interactivă. Evaluarea interactivă presupune existența unui parteneriat între agenții

educaționali, care are la bază procesul de colaborare și de negociere constructivă și care vizează responsabilizarea educației și mobilizării inițiativelor acestuia în cadrul proceselor de învățare și evaluare. Scopurile principale ale evaluării interactive sunt cel de stimulare a capacității de autoevaluare a subiectului implicat în proces, de conștientizare a nevoii și de sporire a încrederii în forțele propriile ale educatului.

Metoda de evaluare este calea aleasă de subiectul evaluator pentru a culege datele necesare procesului de evaluare. Metodele de evaluare sunt, de fapt, adaptări specifice, particularizări, ale metodelor didactice, fie ele clasice sau moderne. Desigur, alături de aceste metode didactice adaptate, evaluarea dispune și de un set de metode specifice ca: *testul*, *testul docimologic*, *chestionarul* etc. [2, p. 210].

Metodele și tehnicile moderne de evaluare (hărțile conceptuale, metoda R.A.I., tehnica 3-2-1, proiectul, portofoliul, jurnalul reflexiv, investigația, observația sistematică a comportamentului elevilor, autoevaluarea) au multiple valențe formative, reprezentând modalități adecvate de optimizare a practicilor evaluative, facilitând coparticiparea elevilor la evaluarea propriilor rezultate.

Valențele formative ale metodelor și tehnicilor moderne de evaluare :

- stimulează activismul și implicarea elevilor;
- accentuează aspectele operaționale ale diverselor categorii de cunoștințe;
- evidențiază progresul în învățare a elevilor și, în funcție de acesta, facilitează reglarea/autoreglarea activității de învățare;
- formează și dezvoltă unele competențe praxiologice.

Evaluarea este o interacțiune între persoane umane egale în drepturi, deși nu și în cunoștințe și experiență. În acest context accentuăm evaluarea produselor școlare, produselor transdisciplinare.

Evaluarea de produs vizează evaluarea produsului final al activității de învățare a elevilor, a prestațiilor, performanțelor, competențelor și conduitelor și emiterea unor judecăți de valoare pe baza analizei acestora [1, p.90].

Metoda de evaluare prin *proiecte* are la bază produsul realizat de elevi, având caracter interactiv, activ, presupunând încurajarea, transferul de cunoștințe, capacități, facilitând și solicitând abordările interdisciplinare, și consolidarea abilităților sociale ale elevilor. În clasă se formulează tema proiectului, se distribuie rolurile elevilor, se stabilește durata proiectului și se începe realizarea sarcinilor. Continuă sarcina acasă și elevul poate să se consulte cu cadrul didactic în perioada realizării sarcinii. După expirarea timpului, proiectul se prezintă în fața colegilor prin raportarea rezultatelor obținute, a aplicațiilor realizate. Este deosebit de util atunci când cadrul didactic urmărește accentuarea caracterului practic/aplicativ al învățării și apropierea între discursul teoretic și experiența de viață a elevilor.

Avantajele metodei proiectului:

- oferă posibilitatea ca elevul să utilizeze adecvat cunoștințele, instrumentele, materialele disponibile;
- are caracter interactiv, realizându-se în grup/individual;
- oferă elevilor posibilitatea de a lucra într-un tempou personal;
- poate fi realizat atât în clasă, cât și în alte activități extracurriculare, acasă;
- îndeamnă elevii să reflecteze asupra activității, asupra achizițiilor realizate (cunoștințe, aptitudini, atitudini, experiențe);
- se discută dificultățile, se corectează răspunsurile greșite;
- scoate elevii și cadrul didactic din rutina zilnică;
- elevii își formează capacități de autoevaluare, de autoapreciere a capacităților cognitive, sociale și practice.

Evaluarea proiectului presupune din partea profesorului multă atenție și criteriile de apreciere pot fi negociate cu elevii.

Dezavantajele metodei proiectului:

- se necesită timp, cadrul didactic ghidează acțiunile, încurajează activitățile realizate de către elevi;
- necesită mult timp din partea cadrului didactic pentru implementarea și evaluarea acestei metode.

Profesorul poate să alcătuiască fișe de evaluare în care să consemneze în mod regulat observații și aprecieri asupra activității fiecărui elev/grup de lucru.

Tehnica 3-2-1 este folosită pentru aprecierea unei secvențe didactice sau a unei activități. Denumirea provine din faptul că elevii scriu:

- 3 termeni (concepte) din ceea ce au învățat;
- 2 idei despre care ar dori să învețe mai mult în continuare;
- o capacitate, o pricepere sau o abilitate pe care consideră ei că au dobândit-o în urma activităților de predare-învățare.

Tehnica 3-2-1 poate fi considerată o bună modalitate de autoevaluare cu efecte formative în clasă. Oferă rapid și eficient rezultatele, care au fost realizate în baza predării și învățării, având valoare constatativă și îndeplinind funcția de feed-back. Pe baza conexiunii inverse externe, profesorul poate proiecta și alte activități de predare, îmbunătățindu-le și poate elabora sarcini suplimentare în dependență de rezultatele elevilor. Este un instrument al evaluării continue, formative și formatoare, ale cărei funcții principale sunt de *constatare și de sprijinire continuă a elevilor*.

Hărțile conceptuale reprezintă un mod schematic de prezentare a unor concepte și este o tehnică de evaluare în baza celor învățate, realizându-se la toate disciplinele. Structurarea informației descrie modul în care conceptele dintr-un domeniu interrelaționează. Evaluarea se reprezintă sub diverse scheme și prin diferite tipuri de hărți conceptuale, în centrul ei fiind elevul.

Principalele avantaje ale utilizării hărților conceptuale:

- facilitează evaluarea structurilor cognitive ale elevilor;
- evidențiază rezultatele elevilor în baza schemelor elaborate;
- determină elevii să practice o învățare activă;
- permite cadrului didactic să emite aprecieri referitor la rezultatele elevilor;
- asigură vizualizarea relației dintre componenta teoretică și practică a rezultatelor elevilor;
- facilitează surprinderea modului în care gândesc elevii, a modului în care se construiește demersul cognitiv, permițând ulterior diferențierea și individualizarea instruirii;

Dezavantaje ale utilizării hărților conceptuale;

- accentuează cunoștințele teoretice;
- prezintă mai mult conceptele teoretice, mai puțin aspecte praxiologice;
- se realizează numai în bază de predare și învățare.

Interevaluarea poate fi utilizată fie după ce elevul s-a autoevaluat, fie imediat după ce a răspuns, a scris un text. Elevul este solicitat să aprecieze colegul său în baza criteriilor de succes. În unele clase se observă tendința generalizată a elevilor de a supraevalua răspunsurile, pornind de la premisa că profesorul le va oferi aprecieri, dacă sunt solidari. Unii însă subvaluează răspunsurile colegilor, în special, dacă sunt în concurență în ierarhia clasei.

Metoda R.A.I. vizează „stimularea și dezvoltarea capacităților elevilor de a comunica (prin întrebări și răspunsuri) ceea ce tocmai au învățat” [4, p. 269].

Descifrarea metodei provine inițialele cuvintelor *Răspunde – Aruncă – Interoghează*. Se poate realiza în orice moment al activității didactice, în cadrul unei activități frontale sau de grup.

Etape de realizare:

- precizarea conținutului supus evaluării;
- oferirea unei mingi ușoare elevului desemnat să înceapă activitatea;
- formularea întrebării de către elevul desemnat și aruncarea mingii colegului care va răspunde la întrebarea formulată;
- el va primi mingea va răspunde la întrebare și va formula alta, aruncând mingea;
- dacă elevul nu va putea răspunde, va ieși din joc;
- cel care răspunde are dreptul să formuleze o întrebare și să arunce mingea.

După expirarea timpului se vor preciza răspunsurile la întrebările la care elevii nu au putut răspunde, au întâmpinat dificultăți. Pe parcursul activității, profesorul identifică eventualele lacune în pregătirea elevilor și poate adopta astfel deciziile necesare pentru îmbunătățirea performanțelor acestora, precum și pentru optimizarea procesului de predare-învățare. Această metodă alternativă de evaluare poate fi utilizată în cadrul oricărei discipline de studiu, cadrul didactic atenționând însă elevii în ceea ce privește necesitatea varierii tipurilor de întrebări și a gradării lor ca dificultate.

Avantajele metodei R.A.I.:

- caracter interactiv;
- nu se apreciază răspunsurile elevilor;
- promovează interevaluarea;
- elimină stările emoționale intens negative;
- permite realizarea unui feed-back operativ;
- contribuie la formarea și consolidarea deprinderii de ascultare activă/ capacității de reflecție;
- dezvoltă competențele de comunicare și de relaționare;
- accentuează capacitatea de autoevaluare.

Limitele acestei metode pot fi următoarele:

- consum mare de timp;
- întrebările uneori sunt formulate incorect de elevi;
- elevii răspund incomplet;
- cadrul didactic nu poate să intervină;
- marginalizarea unor elevi, existând criteriul prietenie;
- gălăgie, dezordine...;
- apariția unor conflicte între elevi etc..

În *concluzie*, menționăm că evaluarea este destul de importantă pentru elevi și profesori. Este un domeniu valorificat, datorită procesului de îmbogățire cu diverse instrumente de măsură și control în baza demersului centrat pe învățare, pe procesele cognitive ale acestuia, pe reglarea și pe autoreglarea cunoașterii. Din perspectivă, evaluarea școlară trebuie să devină dinamică, interactivă, centrată pe procesele mentale ale elevului, favorizând autoreglarea, autorefecția.

Bibliografie:

1. DULAMĂ, M. E (coord.) De la teorie spre practică în învățare on-line. Cluj-Napoca: Presa universitară clujeană, 2020.
2. ILIE, M. D. Elemente de pedagogie generală, teoria curriculumului și teoria instruirii. Editura: Mirton, Timișoara:, 2005, 244 p. ISBN 973-661-593-6

3. MANOLESCU, A. Teoria și metodologia evaluării. București: Editura universitară, 2010. 330 p., ISBN 978-973-749-952-3.
4. OPREA, Crenguța Lăcrimioara. Strategii didactice interactive: repere teoretice și practice. București: EDP. 2006

FORMAREA ATITUDINIILOR MORALE LA ELEVII DE VÂRSTĂ ȘCOLARĂ MICĂ ÎN CONTEXTUL PARTENERIATULUI ȘCOALĂ FAMILIE

Vasile PANICO, profesor universitar, dr. în pedagogie, <https://orcid.org/0000-0002-4431-1770>

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Republica Moldova

Nadejda CUIBAN, învățătoare, <https://orcid.org/0000-0002-7309-0241>

Instituția Publică Școala Primară-Grădiniță Ghiduleni, Rezina, Republica Moldova

CZU:373.3.034

DOI: 10.46727/c.04-05-11-2022.p180-186

Rezumat. Studiul este consacrat problemei formării atitudinilor morale la elevii de vârstă școlară mică. În lucrare se examinează fundamentele psihopedagogice și mijloacele de formare a atitudinilor morale la personalitatea elevilor mici. În baza studiului teoretic a fost elaborat și validat experimental un program direcționat spre formarea atitudinilor morale la elevii de vârstă școlară mică în contextul parteneriatului școală-familie. Programul experimental este constituit din următoarele componente: modele de activități cu învățătorii claselor primare în problema formării atitudinilor morale la elevi; modele de activități ale învățătorului și părinților în scopul formării la elevi a atitudinilor morale; modele de activități cu elevii clasei experimentale; modele de autoformare a atitudinilor morale la elevii clasei experimentale. În mod special, s-a pus accentul pe încadrarea elevilor într-un sistem de acțiuni și fapte de autoeducație morală a elevilor de vârstă școlară mică adecvate normelor de viață socioumane.

Cuvinte-cheie: atitudinile morale, mijloacele de formare a atitudinilor morale, trăirile sentimentale, programul de formare a atitudinilor morale, parteneriatul școală-familie.

Summary. The study is devoted to the problem of the formation of moral attitudes in pupils of small school age. The paper examines the psychopedagogical foundations and the means of forming moral attitudes in the personality of young pupils. Based on the theoretical basis, a program was developed and experimentally validated aimed at the formation of moral attitudes in pupils of small school age in the context of the school-family partnership. The experimental program is made up of the following components: models of activities with primary school teachers in the problem of forming moral attitudes in pupils; models of teacher and parent activities for the purpose of forming moral attitudes in pupils; models of activities with pupils of the experimental class; models of self-formation of moral attitudes in pupils of the experimental class. In particular, the emphasis was placed on the inclusion of pupils in a system of actions and deeds of moral self-education of pupils of small school age appropriate to the norms of socio-human life.

Key words: moral attitudes, the means of forming moral attitudes, sentimental experiences, the program of forming moral attitudes, the school-family partnership.

Introducere Conform lui S. Cristea educația morală „... la nivel de concept pedagogic fundamental, poate fi realizată în funcție de valoarea pedagogică a binelui moral. Reprezintă un conținut general al educației care exprimă o dimensiune fundamentală a educației, orientată în direcția formării-dezvoltării conștiinței morale a personalității care vizează optimizarea raporturilor sale cu lumea (realitatea obiectivă) și cu sine (realitatea subiectivă) ...” [1, p. 47].